

An Examination of the Dichotomy of Coincidence versus Divine Design in the Symmetry of the Birthdate of Imam Reza (A.S) with the Date 1388/08/08 Solar Hijri

Mohammad Hossein Kamali¹ | Mohammad Mahdi Kamali²

1. Member of the Society of Research Elites and Professor of Advanced Levels, Khorasan Seminary, Holy Mashhad, Iran.
(Corresponding Author) Email: mhkamali8888@gmail.com

2. Assistant Professor of Islamic Philosophy and Mysticism, Astan Quds Razavi Islamic Research Foundation, Mashhad, Iran.

Article info

Abstract

Article type:
Research Article

Received:
9 April 2025

In Revised form:
26 May 2025

Accepted:
8 August 2025

Published:
30 August 2025

The sciences of astronomy and chronology, the history and geography of Shiism, statistics and probability, philosophy and mysticism, and the science of letters and numerology are among the academic and seminary disciplines that have converged to substantiate and demonstrate a precise “Iranian, Shi-ite” sign. This sign is the confluence of four Prophetic lines on a specific day in the Solar calendar. To elaborate, the lineages of descendants, the line of successors, and the timeline of the Hijri era are three linear sequences that originate from the Seal of the Prophets Peace and Blessings of God Be Upon Him and His Progeny and converge once more at a single point. This point is the birth date of his seventh descendant and eighth successor, recorded on the 8/8/1388 of the Solar Hijri calendar. Regarding this point of confluence, two hypotheses are probable: “Coincidence” or “Unitary Divine Craft.” These are two hypotheses wherein, if the latter is correct, it will yield significant implications. Consequently, we presented these two hypotheses to the relevant sciences, including Philosophy, Probability, and the Science of Numbers, to determine whether we are facing a “coincidence”-and thus a “notional signification”-concerning the eighth Imam of the Shiites, or a “Unitary Divine Craft”-and thus a “verificatory signification.” From the perspective of philosophy, this phenomenon is an effect with four causes. From the perspective of probability theory, it possesses proportions that transform the likelihood of “Divine Craft” into certainty. And from the perspective of the science of letters and numerology, it is the “subject of discourse” of the mathematical language of the Quran. This language reveals that said symmetry is, in reality, the confluence of four lines of Prophetic origin, the fourth of which is the Quran itself. Therefore, just as this sign introduces the referents of the Twelve Successors, it is also a miracle of the Seal of the Prophets. A miracle that, in addition to confirming the monotheistic religion and its representatives, also verifies the monotheistic nature of the actions and sciences effective in its own substantiation and demonstration.

Keywords: Imam Reza(A.S.), Unitary Divine Action, Muhammadan Truth, Lines of Prophetic Origin, Verificatory Signification, Probability Calculus, Abjad Numerals.

Reference: Kamali, Mohammad Hossein & Kamali, Mohammad Mahdi. (2025). An Examination of the Dichotomy of Coincidence versus Divine Design in the Symmetry of the Birthdate of Imam Reza (A.S) with the Date 1388/08/08 Solar Hijri. *Imam Reza (A.S.) and Contemporary Sciences*. 3(7). 126-161.

Publisher: Imam Reza (A.S.) International University
DOI: <https://doi.org/10.22034/ijs.2025.401560.1022>

1. Introduction

This article examines the phenomenon of the historical coincidence between the birth anniversary of Imam Reza (peace be upon him)-the eighth Imam of the Shi'a- and the date 8/8/1388 in the Persian solar calendar. This coincidence is significant from multiple numerical, astronomical, calendrical, philosophical, and doctrinal perspectives and is considered a "Cosmic Sign" (Āyat Āfāqī). The central research problem is to determine the nature of this coincidence: Is this phenomenon merely a chance occurrence (şudfah), or is it a divine sign (şan' a tawhīdī) that provides verificatory signification (dalālat-e taşdīqī) for the doctrines of Imamate and Divine Oneness? Utilizing an interdisciplinary approach and various sciences, this study analyzes the different dimensions of this coincidence.

2. Research Objectives

The main objectives of this research are:

To determine the nature of the historical coincidence of 8/8/1388 with the birth of Imam Reza (A.S.) from philosophical, mathematical, and religious perspectives.

To investigate the probability of this phenomenon being a "chance occurrence" (şudfah) or a "divine craft" (şan') using philosophical methods, Abjad numerology, and probability theory.

To explain the conceptual (taşawwurī) and verificatory (taşdīqī) implications of this coincidence and its role in proving the truth of Imamate and Divine Oneness.

To present a systematic model for analyzing similar phenomena within the framework of "Mathematical Theology."

3. Methodology

This research employs an integrated three-dimensional method and a descriptive-analytical approach. The research methodology is designed across three independent levels:

Philosophical Analysis: Using the system of the Four Causes (efficient, material, formal, and final) in Islamic philosophy, the existential nature of the coincidence is examined, and the hypothesis of chance is refuted.

Mathematical-Statistical Analysis: By designing a sample space consisting of twelve independent subsets, the probability of the phenomenon occurring randomly is calculated.

be considered a random and “chance” (şudfah) phenomenon. The convergence of independent findings from the three domains of “philosophy,” “probability theory,” and “the science of numbers and Abjad calculation” confirms the hypothesis of “Unified Divine Craft” (şan‘a tawhīdī) as the only logical and reasoned explanation.

From a philosophical perspective, this phenomenon possesses the four causes and fits within a network of efficient, material, formal, and final causal relations, whose teleological nature is in complete opposition to the claim of pure chance. From the viewpoint of probability theory, the existence of a set of congruent quantitative and qualitative proportions reduces the probability of random occurrence to a mathematical near-zero, replacing it with certainty of “divine craft” (şan‘).

This coincidence is, in truth, the point of convergence of four lines of Prophetic Origin (khuṭūṭ nabawiyyah al-mabda-the lineage, the sequence of caliphate and imamate, the timeline of the Hijri calendar, and the line of the Qur’an), all of which originate from the blessed existence of the Seal of the Prophets (peace be upon him and his progeny) and meet at the birthdate of his eighth successor.

Therefore, this phenomenon is not merely a conceptual signification or a passing allusion; rather, it is a “precise sign” (āyatun daqīqah) with “verificatory signification” (dalālat-e taşdīqī) that functions as a miracle for the Seal of the Prophets and a sign confirming the Imamate of the Twelve Successors. Beyond proving the truth of the religion of Divine Oneness and its representatives, this sign itself also verifies the monotheistic nature of the human knowledge and actions effective in its own discovery and proof (from astronomy and mathematics to history and philosophy). Ultimately, this research presents a model for “Divine Semiotics” in the modern era, based on multidimensional rationality and the integration of seminarian and academic sciences. This approach not only has the capacity to analyze similar phenomena but also constitutes a step towards expanding “Mathematical Theology” and strengthening interdisciplinary dialogue within the tradition of Islamic philosophy and theology, showcasing the immense potential of religious texts and the system of existence for presenting pure divine knowledge.

Suggestions:

It is suggested that similar research be conducted on other historical-religious coincidences using an interdisciplinary approach.

The use of the “Mathematical Language of the Qur’an” and “Abjad calculation” can be employed as effective tools for analyzing divine signs in religious texts and natural phenomena.

Keywords: Imam Reza (AS), Unified Divine Action (Tawhīd al-Af'ālī), Muhammadan Reality (Ḥaqīqah Muḥammadiyyah), Lines of Prophetic Origin (Khuṭūṭ Nabawiyyah al-Mabda), Verificatory Signification (Dalālat-e Taṣdīqī), Probability Theory, Abjad Calculation.

مركز تحقيق الدراسات
الاسلاميه في جامعة
امام رضا عليه السلام

امام رضا عليه السلام و علوم روز

شاپا چاپی
شاپا الکترونیکی

۲۹۸۱-۰۴۰۷
۲۹۸۱-۱۳۴۱
ijs.imamreza.ac.ir

بررسی دوگانه صُدفه یا صنع توحیدی در تقارن میلاد امام رضا علیه السلام با تاریخ ۱۳۸۸/۰۸/۰۸ هجری شمسی

محمد حسین کمالی^۱، محمد مهدی کمالی^۲

۱. عضو جامعه نجفگان پژوهشی و استاد سطوح عالی حوزه علمیه خراسان، مشهد، ایران. (نویسنده مسئول)

Email: mhkamali8888@gmail.com

۲. استادیار فلسفه و عرفان اسلامی بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، مشهد، ایران.

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت:
۱۴۰۴/۱/۲۰

تاریخ بازنگری:
۱۴۰۴/۰۳/۰۵

تاریخ پذیرش:
۱۴۰۴/۰۵/۱۷

تاریخ انتشار:
۱۴۰۴/۰۶/۰۸

علوم نجوم و گاهشماری، تاریخ و جغرافیای تشیع، آمار و احتمال، فلسفه و عرفان، و اعداد و حروف، از جمله علوم دانشگاهی و حوزوی هستند که در ثبوت و اثبات یک آیت دقیقه «ایرانی، شیعی» به هم رسیده‌اند و آن آیت، تلاقی چهار خط نبوی در یکی از روزهای تقویم شمسی است. توضیح اینکه سلسله فرزندان، جانشینان و زمان هجری، سه سلسله خطی هستند که از خاتم‌الأنبیاء صلوات‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم آغاز، و در یک نقطه باز به هم رسیده‌اند و آن نقطه، زادروز هفتمین فرزند، و هشتمین جانشین آن حضرت، مورخ ۱۳۸۸/۸ هجری شمسی است. در باب این تلاقی گاه، دو فرضیه محتمل است: «صُدفه» و یا «صنع توحیدی». دو فرضیه که اگر دومین آنها درست باشد، ثمرات مهمی خواهد داشت. لذا ما این دو فرضیه را به علوم مربوطه، از جمله «فلسفه»، «احتمال» و «اعداد» عرضه کردیم تا ببینیم با یک «صُدفه» و تبعاً «دلالت تصویری» بر هشتمین امام شیعیان مواجهیم؛ یا با یک «صنع توحیدی» و تبعاً «دلالت تصدیقی». از منظر فلسفه، این پدیده معلول علل اربعه است؛ از منظر علم احتمال، واجد تناسباتی است که احتمال «صنع» را به یقین بدل می‌کند؛ و از منظر علم اعداد، «مخبر عنه» زبان ریاضی قرآن است. زبانی که نشان می‌دهد آن تقارن در واقع تلاقی گاه چهار خط نبوی المبدأ است و چهارمین آن، قرآن است لذا همچنانکه این آیت، معرف مصادیق خلفاء اثناعشر است، معجزه خاتم‌الأنبیاء نیز هست. معجزه‌ای که علاوه بر آیین توحید و نمایندگان آن، توحیدی بودن کنش‌ها و دانش‌های مؤثر در ثبوت و اثبات خویش را نیز تصدیق می‌کند.

کلیدواژه‌ها: امام رضا علیه‌السلام، توحید افعالی، حقیقت محمدیه، خطوط نبوی المبدأ، دلالت تصدیقی، حساب احتمالات، حساب أبجد.

استناد: کمالی، محمد حسین و کمالی، محمد مهدی. (۱۴۰۴). بررسی دوگانه صُدفه یا صنع توحیدی در تقارن میلاد امام رضا علیه السلام با تاریخ ۱۳۸۸/۰۸/۰۸ هجری شمسی. *فصلنامه علمی-پژوهشی علوم روز*. ۳(۷). ۱۶۱-۱۲۶.

ناشر: دانشگاه بین‌المللی امام رضا علیه السلام

DOI: <https://doi.org/10.22034/ijs.2025.401560.1022>

۱. بیان مسئله

در سال‌های قبل، میلادِ هشتمین امام شیعیان، با تاریخ ۱۳۸۸/۸/۸ هجری شمسی مقارن شد. تقارنی که در زمان خود مورد توجه ایرانیان واقع شد و توانست نوعی دلالت تصویری بر امام هشتم شیعیان ایجاد کند. اما پرسش اصلی که در اینجا مطرح می‌شود این است که آیا تقارن مذکور صرفاً یک اتفاق بود تا فقط دلالتی تصویری بر هشتمین امام شیعیان داشته باشد، یا فعلی الهی بود تا علاوه بر دلالت تصویری، دلالت تصدیقی نیز داشته باشد. دلالتی که اگر ثابت شود، منحصر در مدلول مطابقی آن نخواهد بود و مداریل تضمینی و التزامی آن را نیز شامل خواهد شد. مداریلی مانند توحید، نبوت عامه و خاصه، امامت و خلافت بلافصل حضرت علی علیه‌السلام که نشان می‌دهد هیچگاه برای پرداختن به این دلیل دیر نیست زیرا اگر چه ذات آن، به عنوان یک پدیده گذرا سپری شده، اما دلالت آن باقی است و از آن قسم موجودات است که خود امام هشتم علیه‌السلام درباره آنها فرمود: «انطلق بالحرکه و بقی الأثر؛ آن نیست شده و برود و اثرش باقی بماند» (ابن بابویه، ۱۳۷۸، ج ۱، ص ۱۴۵).

شایان توجه است که این تقارن -طبق تصاویر ذیل که از نسخه سال ۱۴۴۴ هـ ق باد صبا گرفته شده- هر ۲۹۰۰ سال، یعنی در روزهای ۴۲۸۸/۸/۸ و ۷۱۸۸/۸/۸ هجری شمسی تکرار می‌شود و این تکرارها از آن جهت مهم است که افزون بر گذشته، آینده‌های بسیار دور را نیز داخل در موضوع نموده؛ و تناسب دلیل با مداریل آخر الزمانی نظیر خاتمیت و مهدویت را هم افزایش می‌دهد.

تبدیل تاریخ →	
انتخاب تاریخ	
نوع تقویم	هجری شمسی
سال	۷۱۸۸
ماه	آبان
روز	۸
شنبه ۸ آبان ۷۱۸۸ (سال کبیسه می‌باشد)	
برابر است با	
۱۱ ذی القعدة ۷۴۰۸	
۲۸ October ۷۸۰۹	

تبدیل تاریخ →	
انتخاب تاریخ	
نوع تقویم	هجری شمسی
سال	۴۲۸۸
ماه	آبان
روز	۸
سه‌شنبه ۸ آبان ۴۲۸۸	
برابر است با	
۱۱ ذی القعدة ۴۴۰۹	
۲۹ October ۴۹۰۹	

تبدیل تاریخ →	
انتخاب تاریخ	
نوع تقویم	هجری شمسی
سال	۱۳۸۸
ماه	آبان
روز	۸
جمعه ۸ آبان ۱۳۸۸	
برابر است با	
۱۱ ذی القعدة ۱۴۳۰	
۳۰ October ۲۰۰۹	

تصویر ۱: تطبیق تقارن در تقویم هجری، شمسی و میلادی

اما اینکه چگونه می‌توان برای پرسش فوق، پاسخی علمی یافت؛ پس از تبیین مهم‌ترین ابعاد مغفول و مغیب در صورت مسأله، از سه راه مستقل به پاسخ آن پرداخته‌ایم: ۱. فلسفه ۲. حساب ابجد ۳. حساب احتمالات.

شایان ذکر است این پژوهش با موضوع «نطق الزمان» از پژوهش‌های بین‌رشته‌ای است زیرا رشته‌هایی مانند تفسیر، حدیث، کلام، عرفان، فلسفه، تقویم، جغرافیای ایران، تاریخ ایران، تاریخ اسلام، تاریخ تشیع، اصول، حساب احتمالات و حساب ابجد از جمله رشته‌هایی هستند که در شناخت تصویری و تصدیقی موضوع، مورد استفاده واقع شده‌اند.

۲. پیشینه پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ کبروی و صغروی پیشینه خاصی ندارد. به لحاظ کبروی فاقد پیشینه است چون کلیاتی مانند «نطق الزمان» یا «آیات آفاقی و آنفسی موعود قرآن» تا کنون مورد پژوهش‌های مفهومی یا مصداقی قرار نگرفته‌اند. به لحاظ صغروی نیز فاقد پیشینه است زیرا قبل از تقارن مذکور که اساساً صغریایی برای پژوهش و مطالعه وجود نداشته است و پس از آن هم هیچ شخصیت حقیقی یا حقوقی مسئول یا غیر مسئولی به بررسی صدفه یا صنع بودن آن نپرداخته است.

۳. چارچوب نظری و روش پژوهش

این پژوهش در چارچوب نظریه «نشانه‌شناسی الهی» و با اتکا به پارادایم «عقلانیت چندبعدی» صورت پذیرفته است. مبانی نظری تحقیق بر سه اصل فلسفی، نشانه‌شناختی و ریاضیاتی استوار گردیده که در منظومه‌ای منسجم، پدیده تقارن تاریخی را به عنوان یک «آیت آفاقی» مورد تحلیل قرار می‌دهد. از منظر فلسفی، با بهره‌گیری از نظام «علل اربعه» در حکمت اسلامی، این پدیده در چهارچوب شبکه‌ای از روابط علی فاعلی، مادی، صوری و غایی تبیین می‌شود که غایت‌مندی آن را در تقابل با فرضیه تصادف قرار می‌دهد. در بعد نشانه‌شناختی، با الهام از تمایز بنیادین بین «دلالت تصویری» و «دلالت تصدیقی» در ابعاد معناشناختی این رویداد به مثابه بیانی الهی واجد ارزش معرفتی مورد ارزیابی قرار گرفته است. در بعد سوم، با اتکا به سنت «زبان ریاضی قرآن» و روش «حساب ابجد»، اشتراکات کمی و معنوی بین ابعاد عددی پدیده و مفاهیم کلیدی متون دینی به عنوان منظومه‌ای نمادین از نظم الهی تحلیل شده است. روش پژوهش حاضر، «روش تلفیقی سه‌بعدی» با رویکردی توصیفی-تحلیلی است که در سه سطح مستقل اما هم‌سو به بررسی پدیده می‌پردازد. در سطح اول، با استفاده از «روش تحلیل فلسفی»، ماهیت وجودی تقارن تاریخی بر مبنای اصل علیت مورد بررسی قرار

۴. مفهوم شناسی

کلیدی ترین اصطلاحات این پژوهش، «دلالت تصویری» و «دلالت تصدیقی» است. مراد از دلالت تصویری در این پژوهش دلالتی است که هیچ فاعل یا قائلی اراده ایجاد و القاء آن را نداشته است و حصول آن در ذهن شاهدان یک فعل یا شنوندگان یک قول، حاصل علم آنها به نوعی ارتباط قرار دادی یا حقیقی بین دال و مدلول است نه حاصل اراده تفهیمی فاعل یا قائل. مانند دلالت شکل ابرها بر بعضی اشیاء احياناً مشابه یا دلالت کلمات یک طوطی بر معانی موضوع له آنها.

دلالت تصدیقی نیز دلالتی است که فاعل یا قائل خاصی، ایجاد آن را در ذهن شاهدان آن فعل یا شنوندگان آن قول اراده کرده است، مانند دلالت تابلوهای راهنمایی و رانندگی بر مدالیل آنها یا اقوال عموم انسانها بر معانی موضوع له آن کلمات. از این بیان روشن می شود که آیات الهی از آن جهت آیات الهی شمرده می شوند که دلالت تصدیقی بر مراد پروردگار دارند و حاکی از مافی الضمیر او هستند. حال اگر از جنس قول باشند، می شوند آیات نازله؛ و اگر از جنس فعل باشند، می شوند آیات آفاقی و آنفسی، مانند موضوع این اثر.

۵. بحث و بررسی

«صورت و مبادی تصویری مسئله»، «مبادی تصدیقی مسئله»، «اثبات از طریق فلسفه»، «اثبات از طریق حساب ابعاد» و «اثبات از طریق حساب احتمالات» بخش های پنج گانه این مقاله را تشکیل می دهند و از آنجا که بخش پنجم مبتنی بر علم «مجموعه ها» و تبعاً بررسی مجموعه احتمالات ممکن و مطلوب است، مباحث آن از بسط بیشتری برخوردار است. ضمن اینکه از ۲۲ دوییتی نیز برای تلطیف و توضیح مباحث استفاده شده است. دوییتی هایی که به جهت یادبود، ابعاد عناوین آنها برابر با $(1388+8+8)$ است و ابعاد خود آنها برابر با (8888) می باشد و بخشی از حدوداً ۴۰۰ دوییتی مدوّن، در مجموعه منتشر نشده «چنین گفت خورشید...» را تشکیل می دهند. مثال:

فی یوم کانَ مقدارُه الفَ سنَه مَمّا تُعدُّونَ

خورشید که روز این جهان است در روز تو شمعی گذران است
تو حجت هشتم خدایی این هشت نشان به آن نشان است

۵-۱. صورت و مبادی تصویری مسئله

موضوع این مقاله، بررسی صِنَع یا صدفه و بالتبع، تصویری یا تصدیقی بودن دلالت ۸/۸/۸۸

بر امام هشتم علیه‌السلام است. البته این یک تصوّر ناقص از موضوع است زیرا این دالّ و مدلول، علاوه بر تناسب کمی مذکور، از تناسبات دیگری نیز برخوردارند. تناسباتی به شرح ذیل که جهت معرفّی مبادی تصوّری موضوع، به ماهیّت فلسفی آنها نیز اشاره می‌کنیم:

۱. تناسب دالّ و مدلول از جهت ریاضی. دالّ: چهارهشت؛ مدلول: امام هشتم علیه‌السلام (تناسب کمی)
 ۲. تناسب از جهت مکانی. دالّ: زمان‌شمار ایران؛ مدلول: امام مدفون در مکان ایران (تناسب در این)
 ۳. تناسب از جهت اثناعشری. دالّ: برج هشتم از ۱۲ برج شمسی؛ مدلول: امام هشتم علیه‌السلام از ۱۲ امام (کمّ ترتیبی)

۴. تناسب از جهت نسبی. دالّ: تقویم هجرت پدر؛ مدلول: میلاد فرزند (اضافه-والد و مولود-)
 ۵. تناسب از جهت ادیان ایرانی. دالّ: مقدّسات ایران قبل از اسلام- زمان و خورشید؛ مدلول: مقدّسات ایران پس از اسلام. (کیف نفسانی و این)

۶. تناسب از جهت عرفانی. دالّ: تجلیّات توحیدی؛ مدلول: شرط توحید (علّت فاعلی و غایی)
 بنابراین دالّ و مدلول مورد بحث نه فقط در مقوله کمّ، که در دیگر مقولات نیز با یکدیگر تناسب دارند. همچنین علاوه بر تناسبات ماهوی، تناسبات وجودی نیز دارند زیرا غالب این تناسبات، بین «علّت و معلول»، «واحد و کثیر»، «وجودات ذهنی و خارجی» و «حرکات» که حقائق وجودی‌اند، مشاهده شده است. این تناسبات از آن جهت شایان توجه‌اند که از وجود انواعی از نظم مادّی، صوری، فاعلی و غایی در تقارن خبر می‌دهند لذا احتمال «صنع» را افزایش می‌دهند.

همچنین معلوم شد این تقارن علاوه بر «قمری و شمسی»، یک تقارن «نبوی، وکوی»؛ «اسلامی، شیعی»؛ «ملّی، مذهبی»؛ «مکانی، زمانی»؛ «حقیقی، مقیاسی»؛ «معجّده، مادّی»؛ و ... نیز هست. زیرا همه این دوگانه‌ها در این روز یگانه شده و برای اظهار توحید و شرط آن به هم رسیده‌اند. همچنین موضوع این پژوهش زمانی می‌تواند دارای همتا و همانند باشد که همه این تناسبات قابل اندراج در نظم های چهارگانه در یک نقطه جمع شوند نه صرفاً یک تناسب کمی یا کیفی یا ...

۲-۵. مبادی تصدیقی

آیا تقارن شمسی و قمری مذکور اساساً واقع شده است؟ بر فرض وقوع، آیا امکان استناد آن به خداوند وجود دارد؟ آیا ممکن است این پدیده، بیان الهی بوده باشد؟ آیا بیان الهی حتماً باید از مقوله «قول» بوده و برای همگان مبین باشد؟ آیا می‌توان این تقارن را ذیل یکی از اقسام دلالت وضعی یا عقلی جای داد؟ و آیا این مسئله، قابلیت ارجاع به علوم اثباتی نظیر

فلسفه، أجدد یا احتمال را دارد؟ این‌ها سؤالاتی بنیادین هستند که تا زمانی که پاسخ داده نشوند، بحث اثباتی بی‌معنی خواهد بود. لذا در این بخش، مقدمتاً به این سؤالات ثبوتی و مبنائی پاسخ داده می‌شود؛ سپس در سه بخش بعدی، به طرح مباحث اثباتی و بنائی خواهیم پرداخت.

۱-۲-۵. مبادی نجومی (شمسی و قمری)

به لحاظ نجومی، احتمال اینکه میلاد ثامن‌الأئمه علیه السلام در واقع مقارن با ۱۳۸۸/۸/۷ یا ۱۳۸۸/۸/۹ بوده و بر اساس محاسبات تخمینی یا اثبات‌ناپذیر، مقارن ۱۳۸۸/۸/۸ شده باشد، منتفی است. به لحاظ قمری نیز این تقارن ثابت است زیرا هلال ذی‌قعدة ۱۴۳۰ که تاریخ ۱۱ ذی‌قعدة مبتنی بر آن بوده، در غروب ۲۷ مهر ۱۳۸۸ رؤیت شده است (قاضی میرسعید، ۱۴۳۰). به لحاظ شمسی هم، سال تحویل ۱۳۸۸ شمسی در ساعت ۱۵ و ۱۳ دقیقه و ۳۹ ثانیه ۳۰ اسفند ۱۳۸۷ بوده است. این بدان معناست که از آنجا که کیسه اعمال شده، تأثیر تخمین و میانگین‌گیری منتفی است؛ و همچنین چون تحویل سال، ۳ ساعت و ۱۳ دقیقه پس از نصف‌النهار واقع شده، تأثیر بنائات فاقد واقعیت نجومی در این تقارن منتفی می‌باشد. بنابراین، نقطه آغاز سال ۱۳۸۸ و بالتبع هشتم آبان، از بالاترین دقت برخوردار است. کمالینکه نرم‌افزارهای تبدیل تاریخ دانشگاه تهران و بادصبا نیز گواه بر مقارنت ۱۳۸۸/۸/۸ با ۱۱ ذی‌القعدة هستند.

۲-۲-۵. مبادی تقویمی

زمان مقیاسی شمسی، به عنوان ظرف ۸۸/۸/۸، قدمتی به قدمت تمدن بشری دارد. در قرآن (یونس/۵) و نهج‌البلاغه (رضی، ۱۴۱۴، ص ۱۲۸) نیز مقیاسیت شمس برای محاسبه‌ی سنین امضاء شده است. اما درباره این که چرا هجرت، مبدأ گاه‌شماری قرار گرفته است، مورّخین علت آن را تعیین و تأیید شخص نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌دانند (کمالی، ۱۴۰۰، ص ۱۱۳). لذا بر خلاف نظر علامه طهرانی، تقویم هجری شمسی، هم به لحاظ مقیاس و هم به لحاظ مبدأ، مصداق سنت است نه بدعت (همان) پس این تقویم، نه تنها امکان، بلکه مقتضی ظرفیت برای یک آیت «توحیدی، نبوی، ولوی» را دارا است.

تقویم توحیدی شمسی

ای خوشا ره یافت تا توحید تامّ
دیدن خورشید در علم امام
مهر تابان گفت و مرآتش نوشت
نیست سالِ هجری شمسی حرام

۳-۲-۵. مبادی اعتباری

اعتبارات بعد الاجتماع، نقشی اساسی در ثبوت و اثبات نطق الزمان ۸۸/۸/۸ دارند. هجرت پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم، به عنوان مبدأ تاریخ؛ بهار، به عنوان مبدأ سال‌های شمسی؛ دوازده ماه به عنوان اجزاء سال؛ و سی یا سی و یک روز به عنوان اجزاء ماه‌ها؛ از جمله این مبادی اعتباری‌اند. اعتباراتی که اگر چه بشری‌اند، اما منافاتی با فاعلیت الهی ندارند زیرا چنانکه اشاره شد کلیات تقویم شمسی، متعلق جعل خداوند متعال و رسول رحمت صلی الله علیه و آله وسلم است. جزئیات آن نیز، به دلیل انتزاع از افعال دقیقه الهی، به نوعی الهی‌اند. در پایگاه مرکز تقویم دانشگاه تهران، آمده است: تقویم هجری شمسی از لحاظ نجومی، از دقیق‌ترین تقویم‌های جهان است زیرا:

۱. با آغاز شکوفایی طبیعت آغاز می‌شود.
۲. نوروز، مدت سال و کیسه‌های تقویم هجری شمسی، دقیقاً بر مبنای محاسبات نجومی تعیین می‌شود.

۳. تعداد روزهای ماه‌های تقویم هجری شمسی مبنای نجومی دارد زیرا خورشید، نیمه اول مدار ظاهری خود (شامل فصول بهار و تابستان) را در مدت ۱۸۶ شبانه‌روز و نیمه دوم مدار ظاهری خود (شامل فصول پاییز و زمستان) را در سال‌های عادی و کیسه، به ترتیب در ۱۷۹ و ۱۸۰ شبانه‌روز طی می‌کند. ضمن اینکه علم نجوم از علوم فطری است، و اعتبار بر اساس علوم فطری نیز خود مصحح استناد اعتبار به خداوند است. چنانکه مرحوم نائینی (ره) نیز بر همین اساس، واضح الفاظ را خداوند می‌داند (خوئی، ۱۴۱۷، ج ۱، ص ۳۳). کما اینکه توحید افعالی نیز که در بسیاری از آیات قرآن مورد تصریح قرار گرفته، و علامه در ذیل عنوان «کلام فی استناد مصنوعات الإنسان إلى الله سبحانه» آنها را تجمیع فرموده (طباطبایی، ۱۳۹۰، ج ۱، ص ۴۰۰)، مصحح این استناد است.

تقویم توحیدی شمسی

هست در این روز یعنی هشت درسی نور آینه از آن نور است عکسی
مظهر توحید افعالی است فعلی واضح و مستخرج تقویم شمسی

۴-۲-۵. مبادی منطقی

در علم منطقی، دلالت به سه قسم عقلی، وضعی و طبعی تقسیم می‌شود (حیدری، ۱۴۳۳، ص ۴۷) و دلالت مورد بحث، مصداق دلالت عقلی است اما مبتنی بر دلالتی وضعی می‌باشد؛ زیرا اگر چه از معلول به علت پی می‌بریم اما چون این معلول، از قبیل «دود» و

دلالت آن بر «آتش» نیست بلکه مبتنی بر یک سری مبادی وضعی است، لذا این دلالت به نوعی وضعی نیز محسوب می‌شود.

البته مراد ما از دلالت وضعی، دقیقاً دلالت وضعی منطقی نیست زیرا در دلالت وضعی منطقی، وضع با هدف دلالت موضوع بر معنای موضوع له انجام می‌شود؛ اما در مقام مورد بحث ما، وضع با هدف هدایت - «وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا» (انبیاء/۷۳) - یا محاسبه زمان - «جَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا» (انعام/۹۶) - انجام پذیرفته است؛ اما اعداد و ارقام مبتنی بر آن اوضاع، خود دلالت‌آفرین نیز شده‌اند؛ حال یا با طرح قبلی که به دلالت تصدیقی می‌انجامد، و یا بر حسب اتفاق که به دلالت تصویری منجر می‌شود.

از این بیان معلوم می‌شود دلالت مذکور، اگر دلالت تصدیقی باشد، دلالتی مجازی است نه حقیقی زیرا مستعمل - یا مقدر - امور موضوعه، چهار هشت تاریخ شمسی را با توجه به علاقات بین آنها و هشتمین شمس هدایت، در این مقام استعمال - یا تقدیر - کرده است؛ و الا نه موضوع له آن چهار هشت، امام هشتم است و نه موضوع له تقویم شمسی، شمس الشمسوس. گفتنی است مهم‌ترین اشتراک دلالت مورد بحث با دلالت وضعی، استعمال آن در نزد عالمان به وضع است زیرا دلالت وضعی، بر خلاف دلالت عقلی، فقط برای عالمان به وضع قابل درک است و نه برای همه بشر (همان، ص ۵۰)، همانند لغات. این خصوصیتی است که تقارن مذکور نیز آن را دارا است زیرا در تقویم کشوری تقدیر شده است که مردمانش، از آن جهت که ایرانی‌اند، آگاه به وضع تقویم شمسی برای حساب زمان - و بالتبع، ۱۳۸۸/۸/۸ هـش برای دلالت بر زمانی مقارن با زمان ۱۱ ذی‌قعدة ۱۴۳۰ هـق - بوده‌اند و از آن جهت که شیعه اثناعشری‌اند، آگاه به وضع مقام امامت و ثامنیت، برای مولود ۱۱ ذی‌قعدة ۱۴۳۰ می‌باشند و این تناسب در افزایش احتمال دلالت تصدیقی بسیار مؤثر است.

معجزه میلادی تقویم شمسی

تیری که امروزه نشسته در دل خال گردیده پرتاب از کمان غیب سیال
نه بوده ایران شیعه نه تقویم شمسی روزی که تکتم خواست از حق احسن الحال

۵-۲-۵. مبادی اصولی

فعل نیز همانند «قول» می‌تواند «بیان» محسوب شود، چنان که قیام به خاطر احترام، نمونه‌ای از آن است. یکی از اصولیون در این باره می‌نویسد: «وَمِنَ النَّاسِ مَن قَالَ: إِنَّ الْفِعْلَ لَا يَصْلُحُ لِأَن يَكُونَ بَيَانًا وَ هُوَ ضَعِيفٌ» (نراقی، ۱۳۸۸، ج ۲، ص ۸۳۸). این نحوه از بیان، نسبت به خداوند متعال نیز صادق است، چنانکه حضرت علی علیه‌السلام

فرموده‌اند: «هُوَ يَقُولُ وَ لَا يَلْفُظُ» (سیدرضی، ۱۴۱۴، ص ۲۷۴) البته فعلی بیان محسوب می‌شود که مبین باشد؛ و از آنجا که بیان و اجمال، اموری نسبی‌اند، گاهی ممکن است برخی از مخاطبانی که دارای فهم عمیق‌تری هستند، برای دیگران، واسطه تبیین مجملات باشند (بهجت، ۱۳۸۸، ج ۳، ص ۱۵۵).

منطق الطیر و قنوس شیرین بیان

از آتش سینا قَبسی آمد طوس برخاست ز خاکستر سینا ققنوس
از سیصد و شصت نقب منقارش برخاست تخاطبی به تعداد نفوس

۶-۲-۵. مبادی ریاضی

در علم احتمال، به گزینه مطلوب، «پیش آمد» و به گزینه‌های ممکن، «بر آمد» گفته می‌شود. به عنوان مثال، در یک معامله، احتمال سود، «پیش آمد» و مجموع احتمالات ممکن - شامل سود، ضرر و سر به سر - «بر آمد» محاسبات هستند و به آنها «فضای نمونه» گفته می‌شود. از آنجا که احتمال برآمدهای یک فضای نمونه معمولاً یکسان نیست، در علم احتمال، احتمالات به هم‌شانس و غیر هم‌شانس تقسیم می‌شوند. به عنوان مثال، آفتابی، ابری، بارانی و برفی بودن، چهار احتمال در فضای نمونه هواشناسی هستند اما این احتمالات هم‌شانس نیستند که احتمال وقوع هر کدام ۲۵٪ باشد زیرا تغییرات فصلی و جغرافیایی، در کاهش و افزایش هر یک از این احتمالات مؤثر است (جمعی از نویسندگان، ۱۳۹۸، ص ۴۸). این مطلب از آن جهت به بحث ما مرتبط است که احتمال «صدفه» و «صنع»، در بسیاری از مجموعه‌های مذکور در بخش پنجم مقاله، هم‌شانس نیستند. البته بحث ما با غالب مثال‌های علم احتمال متفاوت است زیرا غالب احتمالات مورد مطالعه در این علم، «پیشینی» و ناظر به زایش حوادث است؛ اما بحث ما «پسینی» و ناظر به خوانش حوادث است چرا که به جای محاسبه مقدار احتمال وقوع یک حادثه «ممکن الوقوع»، به محاسبه مقدار احتمال صدفه یا صنع بودن یک «واقعه» می‌پردازیم.

دیگر تقسیم مرتبط با بحث، تقسیم احتمالات به مستقل و مشروط است. احتمال شرطی یا وابسته، به احتمالاتی گفته می‌شود که احتمالات دیگر در کاهش یا افزایش آنها مؤثر باشند. به عنوان مثال، افزایش احتمال وجود علت غایی در $\frac{8}{88}$ ، افزایش احتمال علت فاعلی را نیز به دنبال دارد، زیرا علت غایی، علت فاعلیت علت فاعلی است. (جوادی آملی، ۱۳۹۵، ص ۲۳۸). دیگر قانون ریاضی مرتبط با بحث، قانون ضرب احتمالات است. قانونی که کاربرد آن، محاسبه احتمال وقوع توأمان چند پیش آمد، از چند مجموعه مختلف است.

مثلاً احتمال فوت یک جهانگرد در ایران - بر فرض سفرهای دوره‌ای منظم به ۱۰۰ کشور جهان - (۱۰۰/۱) است. احتمال فوت او در روز اول نوروز نیز (۳۶۵/۱) است. اما احتمال اینکه او در روز نوروز (پیش آمدِ زمانی)، در ایران (پیش آمدِ مکانی) فوت کند، (۳۶۵۰۰/۱) است. زیرا ۱۰۰/۱ ضربدر ۳۶۵/۱ می‌شود.

گاهشماری امام هشتم

فرع است در این حلقه رضا اصل علی است
سر رشته رسول و حلقه وصل علی است
با هشت حساب آن سه تا صفر شده
یعنی که خلیفه بلا فصل علی است

۷-۲-۵. مبادی زبانی

حساب ابجد که مبنای یکی از سه دلیل بحث است، حسابیِ اِنبائی است که مورد قبول بسیاری از علماء - از جمله شیخ بهایی، میرداماد، خواجه نصیر، علامه طباطبائی، علامه حسن زاده، ابن ترکه و... بوده است. از آنجا که این حساب، همانند حساب احتمالات شناخته شده نیست، پیش از این، در دو مقاله «مبانی»، موازین و مصادیق زبان ریاضی قرآن، ۱۴۰۱ و «حساب ابجد، کمند معقولات مجرد، ۱۴۰۲» به تبیین مبانی و موازین آن پرداخته شده است تا مقدمه انتشار این اثر نیز باشد.

۳-۵. اثبات «آیتیت تقارن» با «فلسفه»

در فلسفه، زمان را به دو قسم حقیقی و مقیاسی تقسیم می‌کنند (طباطبائی، ۱۴۲۴، ص ۲۶۹). زمان حقیقی، مقدار حرکت موجودات است و زمان مقیاسی، زمانی است که برای سنجش حرکات جوامع وضع می‌شود، مانند دو گاه‌شمار شمسی و قمری. «علتِ مادّی» قریب در مسئله ما، همین دو گاه‌شمار است و «علتِ صوری» آن، معیت این دو گاه‌شمار در عدد هشت می‌باشد. در تعریف معیت آمده است: «المعیه هی اشتراک امرین فی معنی من غیر اختلاف بالتقدّم و التأخّر والحال أنّ من شأنهما التقدّم و التأخّر» (همان/ ۲۸۵). از آنجا که این ماده و صورت - به دلیل ابتناء بر کمّ هجرت و خلافت خاتم‌الأنبیاء - هر دو اسلامی‌اند لذا تقارن مذکور، یک ماهیت دینی پیدا می‌کند. ماهیتی که به دلیل برقراری نسبت سلب و ایجاب کلی یا جزئی با ادیان و مذاهب جهان، دارای نسب اربعه به شرح ذیل شده و «علتِ غایی» خویش را نیز نشان می‌دهد:

با مذهب اثناعشریه «ساوی»؛ زیرا هر که ثامن است، اثناعشری است (همو، ۱۳۸۸، ص ۶۷)؛
با اثناعبات شیعی مانند زیدیه «عام و خاص مطلق»؛ با مذاهب اربعه اهل سنت «عام و خاص

من وجه»؛ و با دیگر ادیان جهان اعمّ از منسوخه و مبتدعه «تباین». پس زمانِ مقیاسیِ هجری قمری و شمسی، «علتِ مادّی»؛ معیت آن دو زمان در کَمّ هشت، «علتِ صوری»؛ داوری موعودِ سلبی و ایجابی بین ادیان و مذاهب پویای جهان «علتِ غائی»؛ و خود خداوند، «علتِ فاعلی» آن خواهد بود. ممکن است گفته شود خداوند، مفیضِ اشیاء است نه مفیض نسبت بین اشیاء مانند تقارن‌ها. اما این سخن صحیح نیست زیرا خداوند همچنان که مفیض اشیاء است، مفیض آثار و نسبت‌های فیما بین آنها نیز هست (همو، ۱۴۱۹، ص ۱۹۷). فاعلیت الهی در این نشانه، هنگامی واضح‌تر می‌شود که درمی‌یابیم نسب و روابطِ مورد بحث، بین خطوطِ نبوی المبدأ مانند هجرت، خلافت، نسل و کتابِ محمدی ایجاد شده است و «حقیقتِ محمدیه صلوات‌الله‌علیه‌وآله» اول صادر نظامِ علیّ معلولی است لذا قاعده «سلسله‌العلل تنتهی الی علیه‌العلل» (همو، ۱۴۲۴، ص ۲۲۷) در این آیت، نه تنها مبرهن، که مشهود است و بالعکس، فرضیهٔ مقابل آن نه مشهود یا مبرهن، بلکه ممتنع است.^۱

معیه زمانین فی التّمین

ماده نطق الزّمان است، کَمّ هجری و الخلافه صورت آن هم معیت، مندرج تحت الاضافه حکمت و علت غایی، هست منطوق له آن فاعلِ نطق الزّمان هم، یک وجود بالصرافه

۴-۵. اثبات آیت تقارن با «حساب ابجد»

علاوه بر فلسفه، با حساب ابجد نیز می‌توان آیت ۸۸/۸/۸ را اثبات کرد، زیرا تاریخ مذکور با برخی از عبارات قرآنی، روایی، نجومی و فلسفی دارای «اشتراک کَمّی و معنوی» است و این «اشتراک کَمّی و معنوی» از ویژگی‌های صغریات «علم ابجد» و «زبان ریاضی قرآن» به شمار می‌رود. این ویژگی، نشان‌دهنده نظمی زبانی است که قابل استناد به واضع و مستعمل عادی الفاظ نیست. آنچه در چهار جدول آتی ارائه می‌شود، بخشی از آیات زبانی مربوط به این آیت زمانی است که مبانی نظری آن در بخش شماره ۷-۲-۵ گذشت. این قبیل آیات حاکی از نظم‌های عمودی آیت در عوالم تجرد است.

۱. قانون علیّت در مقابل فرض صدفه و اتفاق است. یکی از ضروریات عقل امتناع صدفه و اتفاق است (مطهری، ۱۳۷۲، ج ۶، ص ۵۴۲).

اول: استنطاقِ مادّه تاریخ ۱۳۸۸/۸/۸، با چند فرازِ قرآنی		
۱۴۰۴	= ۸+۸+۱۳۸۸	اشتراک کَمّی و معنوی تاریخ «شمسی» مذکور، با دو آیه از قرآن
۱۴۰۴	فی یوم کان مقداره الف سنه مما تعدّون (سجده/۵) =	
۱۴۰۴	یوم یرجعون الیه فینبئهم بما عملوا والله بکلّ شیءٍ علیم =	
۱۴۰۴	زمان+ الشمس والقمر کل یرجرى الی اجل مسمّی (رعد/۲) =	اشتراک کَمّی و معنوی تاریخ «شمسی» مذکور، با دو آیه منضمّ از قرآن
۱۴۰۴	سَخَّرْ لَکُمْ - کَمّ - اللیل والنهار (نحل/۱۱) = (وجه انضمام کلمه «زمان» و «کم» به آیات تناسب با منضمّ الیه و نتیجه انضمام است.)	
۹۳۱	الشَّمْسُ والقمر بحسبان (الرحمن/۵) =	اشتراک دو گانه تاریخ «قمری» مذکور با آیه ای از قرآن
۹۳۱	۱۱ ذی القعدة =	

دوم: استنطاقِ مادّه تاریخ ۱۳۸۸/۸/۸، با سه فرازِ روایی از ثامن الحجج علیه السلام		
۱۴۰۴	= ۱۳۸۸+۸+۸	اشتراک دو گانه، با فرازی از ثامن الحجج علیه السلام
۱۴۰۴	مَا لَزِمَانِنَا عَيْبٌ سِوَانَا؛ نَعِيبُ زَمَانِنَا وَ الْعَيْبُ فِينَا؛ وَ لَوْ نَطَقَ الزَّمَانُ بِنَا هَجَانًا =	
۱۴۰۴	إنطلق بحركة الزّمان و بقى الأثر ^۱ =	اشتراک دو گانه، با دو روایت منضمّ
۱۴۰۴	مجرى الشَّمْس والقمر والنّجوم والسّنین ^۲ = (وجه انضمام کلمه «زمان» و «سنین» به روایات، تناسب با مُنضمّ الیه و نتیجه انضمام است.)	

۱. اصل روایت عبارت است از: انطلق بالحركة و بقى الأثر (ابن بابویه، ۱۳۷۸، ج ۱، ص ۱۴۵).

۲. اصل روایت، عبارت است از: مجرى الشَّمْس والقمر والنّجوم (همان، ص ۱۱۳).

سوم: استنتاجِ ماده تاریخ ۱۳۸۸/۸/۸، با دو فرازِ فلسفی از نهایه الحکمه

۱۴۰۴	معیه زمانین فی التّثمین = (همان، معیت، ص ۲۸۵)	بیانگرِ علتِ صوری و غایبِ تقارن
۱۴۰۴	موجود حقیقی دالّ علی ثامن الأئمه دلالة حقیقیّه = (همان، کلام و اراده، ۳۷۲) (تنها تصرف در تعبیر منقولِ دوم، از نهایه الحکمه، جایگزینی «ثامن الأئمه» با کلمه «شیء» بوده است.)	

چهارم: استنتاجِ ماده تاریخ ۱۳۸۸/۸/۸، با زبان نجومی

۱۴۰۴	= ۱۳۸۸ + ۸ + ۸	اشتراکِ دو گانه آن تاریخ، با تعبیری نجومی، ریاضی:
۱۴۰۴	پس از ۱۲۴۳ سال ^۱ =	
۱۴۰۴	روزِ شمس الشموس و أنیسالتنقوس =	
۱۴۰۴	افضل الأيامِ شمسی =	
۱۴۰۴	تلاقی گاهِ دو خطِ هجری =	
۱۴۰۴	هشتِ مهر و مهتاب =	
۱۴۰۴	شمس الشموس در آینه مهر و ماه =	
۱۴۰۴	گاه شمارِ شمس الشموس =	

پرتو توحید، در زمان و زبان

این روز که روی سخنش با ملل است روشن نه ز شمس از فروغ ازل است
یک روی ریاضیاتِ آن هست سنین روی دگرش جفر و حسابِ جَمَل است

۵-۵. اثبات آیتتِ تقارن با «حساب احتمالات»

پس از کبریاتِی که به عنوان مبادی ریاضی بحث، در مقدمهٔ بخش ۶-۲-۵ گذشت، در این بخش به محاسباتِ صغروی مسئله می‌پردازیم. از آنجا که تقسیم حالاتِ مطلوب بر حالاتِ ممکن - برای محاسبه مقدار احتمال هر پیش‌آمد - تنها زمانی امکان‌پذیر است که علم به مجموعه حالاتِ مطلوب و ممکن حاصل شده باشد، لذا در این بخش به اهمّ مجموعه‌هایی

۱. از میلاد ثامن الأئمه در ۱۲/۱۰/۱۴۴۴ ه. ش، تا ۱۳۸۸/۸/۸ ه. ش، ۱۲۴۳ سال شمسی گذشته است.

می‌پردازیم که علی‌رغم تعدد گزینه‌های ممکن، متناسب‌ترین گزینه با ۸۸/۸/۸ در آنها محقق شده است. سپس مقدار احتمال صدفه در «پیش‌آمد متناسب» را محاسبه می‌کنیم، و در پایان با ضرب نتایج مربوط به هر مجموعه، مقدار احتمال صدفه در مجموع تناسبات را به دست می‌آوریم.

روش پژوهش در محاسبه مقدار احتمال «صدفه» یا «صنع»، در گزینه‌های هم‌شانس به صورت مساوی، و در گزینه‌های غیر هم‌شانس، به صورت تخمینی و مبتنی بر قاعده فلسفی «سنخیت» است. به این صورت که پدیده‌های ممکن را، همانند پدیده مطلوب، مفروض الوجود در نظر می‌گیریم. سپس با توجه به میزان سنخیتی که هر پدیده با علت فاعلی و غایی محتمل دارد، احتمال صدفه یا صنع در آن را تخمین می‌زنیم. بر این اساس، در مواردی که سنخیت پدیده مفروض با علت محتمل کمتر باشد، احتمال «صدفه» را بیشتر؛ و در مواردی که این سنخیت بیشتر باشد، احتمال «صدفه» را کمتر منظور می‌کنیم و بالعکس.

۱-۵-۵. مجموعه تقارن‌های ممکن و مطلوب، از حیث سلسله‌های شناخته‌شده (A)

در طول تاریخ ایران و جهان، حداقل پنج سلسله می‌شناسیم که افراد آنها، واجد کم‌ترتیبی بوده و به آن شناخته نیز می‌شوند. آن پنج سلسله عبارتند از: سلسله پادشاهان -مانند داریوش اول، رامسس ششم و ...؛ سلسله حکماء -معلم اول، ثانی و ثالث؛ سلسله پاپ‌ها -گرگوریوس سیزدهم (۱۵۷۲م)، ژان هفدهم (۱۰۰۳م)؛ سلسله خلفاء خاتم‌الانبیاء به ترتیب اهل سنت -خلیفه اول الی چهارم؛ و سلسله خلفاء ایشان به ترتیب شیعه - امام اول الی دوازدهم. بنابر این، از این جهت ما حداقل با پنج گزینه ممکن مواجه هستیم؛ و گزینه مطلوب -پیش‌آمد- نیز گزینه پنجم است. نتیجه این که احتمال اتفاقی بودن این تناظر کمی در سلسله امامان شیعه، از این جهت، حداکثر ۲۰٪ است. البته این بر فرض هم‌شانس بودن گزینه‌ها و عدم تفاوت آنها در تشکیل یک نظم مسانخ با خداوند می‌باشد.

از امام هشتم تا دوازدهم با زمان

در شمس و تواریخ گرفته از تو بنیاد بی نقشه و تیشه قد کشیده برج میلاد
پیغمبری و دوازده خلیفه داری هر برج ز یک خلیفه تو می‌کند یاد

۲-۵-۵. مجموعه تقارن‌های ممکن و مطلوب، از حیث ۱۲ فرد سلسله ائمه انا عشریه (B)

در میان دوازده امام علیهم السلام، امام هشتم مطلوب‌ترین گزینه برای یک تقارن شیعی / شمسی / ایرانی‌اند. به لحاظ شیعی مطلوب‌ترین‌اند، چون هر که ایشان را قبول دارد، همه دوازده امام شیعه را قبول دارد.

آفتابِ ننگینِ معرفت

شد در ایران ظاهر هم مُظهرِ امام دیده در اوسط هم اول هم ختام
نیّر اعظم تقارن را ننگین روی آن «۴» هشت گردید ارتسام

به لحاظ شمسی مطلوب‌ترین‌اند، چون تنها امامِ مشتهر به شمس‌الشموس بوده و با تقویم شمسی تناظر دارند.

فی یوم کان مقدار الف سنه مما تعدون

روز است ولی گفت خدا هزار سال است مدلول در آن شمس شمس و شمس دال است
وقتی ز محمد علل اربعه دارد این فرض که بوده صدقه ای فرض محال است

و به لحاظ ایرانی مطلوب‌ترین‌اند، چون بیشترین ارتباط را با تاریخ و جغرافیای ایران دارند.

ایران تجلی‌گاه امام ثامن

در ایران مهر او را ظرف، دل شد به جسمش مفتخر این آب و گل شد
مقام جمع او را در ریاضی در ایران، ظرف، کم متصل شد

لذا مثلاً تقارن میلاد امام نهم با ۱۳۹۹/۹/۹ یا غیره نمی‌توانستند به جامعیت این تقارن باشند و چون از ۱۲ تقارن ممکن، مطلوب‌ترین اتفاق افتاده، احتمال صدقه، از این جهت ۱۲/۱ - حدود ۰.۸٪ است و چون مطلوبیت مشتمل بر ۳ جهت مختلف است برابر می‌شود با (۰.۸٪) به توان ۳ = ۰.۵۱۲ (۰,۰۰۰۵۱۲)

۳-۵-۵. مجموعه تقارن‌های ممکن و مطلوب، از حیث انواع تقاویم به لحاظ مقیاس (C)

اگر تقویم‌هایی که در اعصار و امصار مختلف، بین ملل و امم مرسوم بوده و هست را مورد بررسی قرار دهیم با انواعی از تقاویم مواجه می‌شویم که از جهت مدار، مبدأ، عدد بروج و عدد ایام با هم متفاوتند. بنابر این از لحاظ مقیاس، ما حداقل با ۱۰ نوع تقویم - ۱۰ گزینه ممکن - مواجهیم. و اما چرا از این میان، تقویم ایرانی، مناسب‌ترین دال ممکن برای مدالیل کلامی بحث است، به ۴ دلیل:

اول: تناسب تقویم دوازده ماهه، با دوازده امام.

دوم: تناسب تقویم شمسی، با امام ملقب به شمس‌الشموس.

سوم: تناسب تقویم باستانی ایران، با امامی که بارگاهشان نیز در ایران است.

چهارم: تناسب تقویم طبیعی الهی - به شرحی که در مبادی اعتباری گذشت - با حقائق دینی الهی.

با توجه به این مطالب معلوم میشود که وقوع ۸۸/۸/۸ در تقویم ایران، پیش آمدی است که احتمال وقوع اتفاقی آن در این فرد از مجموعه تقاویم مقیاسی جهان، حداکثر ۱۰٪ است. و چون تقویم مذکور از ۴ جهت با مدلول خودش تناسب دارد لذا مقدار احتمال صدفه، از جهت دال واقع شدن تقویم شمسی ایرانی، برابر می‌شود با (۱۰٪ به توان ۴ = ۰,۰۰۰۰۱)

هُدُهُد: وَجَدْتُهَا وَ قَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ

بلبل خوشخوانِ هجری هدهدِ قوال شد بوف کور شام هجران بی پر و بی بال شد
ثامن از اثنا عشر خورشید مدلولِ بروج از دوازده برجِ شمسی برج هشتم دال شد

۴-۵-۵. مجموعه تقارن‌های ممکن و مطلوب، از حیث انواع تقاویم به لحاظ مبدأ (D)

یکی دیگر از ویژگی‌های ۸۸/۸/۸ وقوع آن در تاریخ هجری است و لذا نه تنها خودش که ظرف آن نیز نبوی‌المبدأ است. از طرف دیگر می‌دانیم تقاویمی در اعصار و امصار مرسوم بوده و هستند که مبدأ آنها ارتباطی با خاتم‌الأنبیاء صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و ثامن‌الأئمه علیه‌السلام ندارد، مانند تقاویم میلادی، عاشوری، شاهنشاهی، یهودی و... لذا از این حیث نیز ما حداقل با ۱۰ گزینه ممکن مواجهیم. در نتیجه احتمال اینکه این تقارن «شیعی» اتفاقاً در تقویم «نبوی» واقع شده باشد، -بر فرض هم شانس بودن گزینه‌های ممکن- حدوداً ۱۰٪ است.

أفضل الأيام شمسی

نور آغاز رسالت دیده در انجام شد آیتی هجری نشانِ شیعه در اسلام شد
روز میلادی که مهر و ماه از او نیرند در تقاویم و تواریخ افضل‌الایام شد

۵-۵-۵. مجموعه تقارن‌های ممکن و مطلوب، از حیث انواع تقاویم به لحاظ مقبولیت (E)

تقویم هجری شمسی تا قبل از سده اخیر - قرن ۱۴ - اگر چه به لحاظ علمی و شرعی تقویمی مقبول بود، اما مقبولیت حقوقی و عرفی نداشت. به خلاف سده اخیر که نه تنها به لحاظ «شرعی» و «علمی» مقبول فقهاء و منجمین بوده و هست، که به لحاظ «عرفی» و «حقوقی» - قانونی» نیز از مقبولیت عام برخوردار است. با توجه به این جهت می‌توان گفت اگر چه گزینه‌های ممکن برای یک تقارن اتفاقی حداقل ۱۰ تقویم است، اما از آنجا که هیچ یک از آن تقاویم به اندازه تقویم هجری شمسی در ایران معروف و مقبول نیست، لذا نسبت مطلوب به ممکن از این حیث را ۱۰٪ در نظر می‌گیریم. این مقبولیت از چهار جهت مختلف است، ۱۰٪ را به توان ۴ می‌کنیم. در نتیجه احتمال اتفاقی بودن وقوع تقارن، در تقویمی با این درجه از مقبولیت، برابر می‌شود با (۰,۰۰۰۰۱ = ۴ به توان ۱۰٪)

امام هشتم جمهور ایران
 شده طوس ارض او روشن تر از طور تجلی گاه کیش مهر جمهور
 شده تاریخ و جغرافی ایران یکی مرآت روشن دیگری نور

۶-۵-۵. مجموعه تقارن‌های ممکن و مطلوب، از حیث انواع تقاویم به لحاظ مقارنات حقیقی (F)

از آنچه گذشت یکی دیگر از محاسن تقارن ۸۸/۸/۸ نیز معلوم می‌شود و آن هماهنگی زمان مقیاسی با زمان حقیقی در آن است زیرا با بسیاری از حوادث علمی و عینی معاصر ارتباط ثبوتی و اثباتی دارد. به عنوان مثال در زمانی واقع شده که هم تقویم هجری شمسی رسمی است، هم مذهب اثناعشری؛ هم اکثریت ایران اثناعشری هستند، هم حاکمیت ایران؛ هم حوزه‌ها با علم احتمال آشنا هستند، هم دانشگاه‌ها؛ هم پیش از وقوع، نرم افزارها از آن خبر داده بودند، هم پس از وقوع به آن گواهی می‌دهند؛ و اینها فقط بخشی از هماهنگی‌های زمان حقیقی با مقیاسی در این تقارن است و حال اینکه می‌توانست اینگونه نباشد. به عنوان مثال این مقارنت در زمانی می‌توانست رخ دهد که اکثریت یا حاکمیت ایران اثناعشری نباشند، و یا نرم افزارها و علوم می‌توانند آن را اثبات کنند ساخته نشده باشند. بنابراین گزینه‌های ممکن را اینطور در نظر می‌گیریم:

(a) غیر مقارن با حوادث علمی و عینی متناظر. (۵۰٪)

(b) مقارن با حوادث علمی متناظر؛ -علم احتمال، علم نجوم، ابزارهای نجومی و ..- (۱۰٪)

(c) مقارن با حوادث عینی متناظر؛ -اثناعشری بودن اکثریت و حاکمیت ایران و ..- (۵٪)

(d) مقارن با حوادث علمی و عینی متناظر. ($d=c \times b$)

و از آنجا که این چهار گزینه، هم شانس نیستند، چون احتمال اتفاقی بودن گزینه اول، به مراتب بیشتر از گزینه دوم و سوم و آن دو نسبت به چهارم است لذا احتمال اتفاقی بودن سه گزینه اول را به ترتیب ۵۰٪، ۱۰٪ و ۵٪ در نظر می‌گیریم. احتمال صدقه در گزینه چهارم را از حاصل ضرب احتمال دوم و سوم به دست می‌آوریم. نتیجه اینکه شانس اتفاقی بودن این تقارن، از جهت تناسب زمان مقیاسی با زمان حقیقی -در امور علمی و عینی- برابر خواهد بود با: ($10\% \times 5\% = 0.1005$)

حرف گل و بلبل خوش الحان

مدار سال خورشیدی رضا شد به مه پیغمبرش باد صبا شد

به هم آمیخت صنوع بلبل و گل خوش الحان قاری و مدحت خدا شد

۷-۵-۵. مجموعه تقارن‌های ممکن و مطلوب، از حیث کثرت یا وحدت مبدأ خطوط متلاقی (G)

هرگاه در یک تلاقی، خطوط متلاقی هم مبدأ باشند، احتمال اتفاقی بودن آن تلاقی کمتر از

حالتی است که خطوط هم مبدأ نباشند؛ زیرا همان عاملی که علت غایی یا فاعلی نقطه آغاز خطوط است، می تواند علت نقطه انجام آن خطوط نیز بوده باشد. حال اگر آن مبدأ واحد، نه تنها یک نبی، بلکه خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله وسلم باشد، احتمال اتفاقی بودن تلاقی به مراتب کمتر نیز می شود. در تقارن ۸۸/۸/۸ نیز شاهد آن هستیم که خطوطی با هم تلاقی کرده اند که چه به لحاظ حقیقی و چه مقیاسی، و چه به لحاظ ثبوتی و اثباتی، دارای مبدأ نبوی و بالتبع توحیدی هستند. به عنوان مثال، این روز، زادروز فرزند پیامبر است؛ چهار هشت آن در تقویمی مبتنی بر هجرت پیامبر قرار دارد؛ و مدلول آن چهار هشت، هشتمین خلیفه پیامبر صلوات الله علیه و آله می باشد. آیات و روایات موجد و مفسر این دلالت، از جمله روایت غدیر و حدیث اثناعشر خلیفه که در ثبوت و اثبات این آیت نقش اساسی دارند، نیز همگی از پیامبر صلوات الله علیه و آله صادر شده اند و این موارد، بخشی از خطوط متلاقی نبوی المبدأ در پیش آمد ۸۸/۸/۸ را تشکیل می دهند. با توجه به این مطالب ما گزینه های ممکن را اینگونه ترسیم می کنیم:

- (a) پدیده های خارق العاده، در سلسله نسل خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله وسلم مشاهده شود. (۲۰٪)
 (b)..... سلسله سنین، از مبدأ هجرت خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله وسلم مشاهده شود. (۱۰٪)
 (c).....، مصداق عمومات مأثور از خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله وسلم باشد. (۰۵٪)
 (d).....، در سلسله اعداد ۱۲ خلیفه خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله وسلم مشاهده شود. (۰۱٪)
 (e).....، تلاقی گاه هر چهار خط نبوی فوق باشد. ($b \times a \times e = d \times c$)

و از آنجا که این گزینه ها هم شانسی نیستند، چون احتمال وجود علت غایی و فاعلی، در آنها متفاوت است لذا احتمال اتفاقی بودن چهار فرض اول را به ترتیب، ۲۰٪، ۱۰٪، ۰۵٪، و ۰۱٪ در نظر می گیریم. احتمال صدفه در فرض پنجم که پیش آمد بحث است را از ضرب آن چهار احتمال در هم به دست می آوریم. نتیجه اینکه احتمال اتفاقی بودن ظهور یک پدیده خارق العاده، در تلاقی گاه چهار خط، از مبدأ خاتم النبیین صلی الله علیه و آله وسلم، برابر است با ($0.10 \times 0.20 \times 0.05 \times 0.01 = 0.0001$)

حسابی الزمان خاتم النبیین

زرین شد اگر لفظ خوش الحان زر او است آورده خبر ز اول و آخر او است
 او روح زمان حقیقی و مقیاسی است حرکات به هم رسیده را جوهر او است

۸-۵-۵. مجموعه تقارن های ممکن و مطلوب از لحاظ تعداد هشت های متناظر (H)

اگر میلاد امام هشتم علیه السلام فقط با هشت «روزشمار» مقارن شود، احتمال اتفاقی بودن آن بیشتر است زیرا در هر سال شمسی دوازده هشت «روزشمار» داریم. این بدان معناست

که نسبت گزینه‌های مطلوب به ممکن، ۱۲ به ۳۶۵ است اما اگر علاوه بر هشت «روزشمار»، هشت «ماه‌شمار» نیز در کنار آن قرار بگیرد، احتمال وقوع آن کمتر می‌شود زیرا در هر سال فقط یک تاریخ ۸/۸ داریم. حال اگر علاوه بر هشت روزشمار و ماه‌شمار، هشت «سال‌شمار» نیز در کنار آن قرار بگیرد، مثلاً میلاد امام هشتم مقارن با ۱۳۱۸/۸/۸ شود، احتمال وقوع اتفاقی آن باز هم کمتر خواهد شد، زیرا در هر دهه، تنها یک چنین روزی در تقویم شمسی داریم و نه در هر سال. اگر علاوه بر آن سه هشت، هشت «دهه‌شمار» را نیز در کنار داشته باشد، چنانکه در ۱۳۸۸/۸/۸ شاهدیم، احتمال تصادفی بودن آن به مراتب کمتر خواهد شد زیرا نه در هر دهه، بلکه در هر سده تنها یک چنین روزی داریم. لذا نسبت گزینه مطلوب به ممکن از این حیث، ۱ به ۳۶۵۰۰ است. نتیجه این که امکان اتفاقی بودن تقارن زادروز امام هشتم علیه‌السلام با چهار هشت، ۱/۳۶۵۰۰ یا به عبارتی، تقریباً (۰,۰۰۰۰۲۷) است. همچنین طبق آیات، روایات و عبارات مشترک الکم و المعنی با عدد ۸+۸+۱۳۸۸، حتی عدد ۳ سده‌شمار و ۱ هزاره‌شمار مشهود در ۱۳۸۸ نیز، اعدادی مقدر و دارای دلالت‌های خاص خویش هستند.

وَهُوَ الْيَوْمُ الَّذِي هَبَطَ فِيهِ جَبْرِيْلُ عَلَى النَّبِيِّ^۱

شمرده شهر او را ماه و خورشید نشست سبزه‌اش بر تخت جمشید
گواهی داده بر هشتم و وصیش هزار و سیصد و هشتاد و هشت عید

۵-۵-۵. مجموعه پدیدارهای ممکن و مطلوب از لحاظ تناسب تمدنی (۱)

آئین زروانی^۲ پرستش خدای زمان و میترائیسم پرستش خدای خورشید^۳ دو آئینی است که قرن‌ها و شاید هزارها سال آئین ملی ایرانیان محسوب می‌شده، و حتی از ایران به بلاد دیگر از جمله اروپا صادر شده است. با توجه به این پیشینه تاریخی و تمدنی ایرانیان، در تقدیس «خورشید» و «زمان»، اگر به پدیده ۸۸/۸/۸ نگاه کنیم، به نوعی دیگر از تناسبات دال و مدلولی آن پی می‌بریم؛ چون دال، مقدسات ایرانیان پیش از اسلام و مدلول، مقدسات ایرانیان پس از اسلام است. بنابراین اگر بخواهیم از این زاویه نیز، مجموعه‌ای از گزینه‌های مطلوب و ممکن را ترسیم کنیم اینگونه ترسیم خواهد شد:

(a) دال و مدلول، در یک دلالت تصویری عرفی باشند. (۹۰٪)

(b) دال قدسی باشد. (۵۰٪)

(c) مدلول قدسی باشد. (۱۰٪)

۱. فرازی از روایت معلی ابن خنیس از امام صادق علیه‌السلام درباره عیدنوروز (مجلسی، ۱۴۰۳، ج ۵۶، ص ۱۲۰).

۲. زروان در زمان ساسانیان آئین رسمی ایران بوده و به عنوان خدای زمان شناخته می‌شده است. (رمزآهنک، ۱۳۹۴)

۳. «میترا» یعنی خدای نور و خورشید، خدایی که در خورشید جای دارد، نه خود خورشید.

(d) هم دال و هم مدلول قدسی بوده باشند. ($d = c \times b$)
 (e) دو دال قدسی ایران قدیم، زمان و خورشید- بر مقدرات ایران جدید دلالت کنند. ($e = b \times d$).
 از آنجا که این پنج گزینه، هم شانس نیستند چون احتمال قدسی بودن دلالتی که دال و مدلول آن به معبود ربطی ندارند، به مراتب کمتر از دلالتی است که هم دال و هم مدلول آن مورد پرستش و تقدیس یک ملت کهن، در گذر تاریخ بوده‌اند. لذا احتمال اتفاقی بودن گزینه a را ۹۰٪، b را ۵۰٪، و c را ۱۰٪، در نظر می‌گیریم. مقدار احتمال گزینه d را - به دلیل ترکیب آن از گزینه b و c- از ضرب مقدار احتمال b در c به دست می‌آوریم ($0.10 = 0.50 \times 0.20$) و برای به دست آوردن احتمال صدفه در گزینه e، مقدار احتمال گزینه d را - به دلیل تعدد دال قدسی - مجدداً در نتیجه گزینه b ضرب می‌کنیم. ($0.025 = 0.50 \times 0.05$) نتیجه اینکه، احتمال اتفاقی بودن دلالت دو معبود موهوم، بر معبود معلوم یک ملت کهن، حداکثر (۰,۰۲۵) است.

هُدُودُ: وَجَدْتُهَا وَ قَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ

پرتوی ثامن که درخشنده شد شمس خدا خوانده شده بنده شد
 محضر نورانی شمس الشَّموس تا بشود دیده شمارنده شد

۱۰-۵-۵. مجموعه پدیدارهای ممکن و مطلوب، به لحاظ خاستگاه دلالت تصویری (ا)

اگر بخواهیم موجبات دلالت تصویری چهارهشت بر امام هشتم علیه السلام، دوازده برج بر دوازده امام علیهم السلام، و شمس بر شمس الشَّموس را تحلیل کنیم، به خاستگاه‌هایی و حیانی می‌رسیم، نه بشری. زیرا هم امامت دوازده امام، مستند به آیات و روایات- از جمله حدیث غدیر و احادیث اثناعشر خلیفه- است؛ و هم تشبیه ایشان به بروج، شهور، شمس طالعه، شمس الشَّموس و...، دارای خاستگاه و حیانی است؛ همان‌گونه که در این روایت آمده است: «... أَوْلَيْكَ ... خُلْفَائِي ... عِدَّتُهُمْ عِدَّةُ الشُّهُورِ وَ هِيَ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا، وَ عِدَّتُهُمْ عِدَّةُ نَبَأِ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ.» سپس این آیه را تلاوت فرمود: «وَ السَّمَاءُ ذَاتُ الْبُرُوجِ» (بروج/۱) ... و فرمود: «أَمَّا السَّمَاءُ فَأَنَا، وَ أَمَّا الْبُرُوجُ فَلَأَنَّمَا بَعْدِي، أَوْلَهُمْ عَلِيٌّ وَ آخِرُهُمُ الْمَهْدِيُّ.» (مفید، ۱۴۱۳، ص ۲۲۴). این مینا نه تنها در وحی قرآنی، بلکه در وحی توراتی و انجیلی نیز - به دلیل آنچه در رابطه با تشبیه به عدد نباء بنی اسرائیل و حواریون عیسی علیه السلام گزارش شده - دارد. با توجه به این مطلب می‌توان فضای نمونه دیگری به این صورت نیز تشکیل داد:

- (a) دلالت تصویری یک پدیده مفروض الوجود، ناشی از نظیرات و اعتبارات شخصی عادی باشد. (۸۰٪)
 (b) یک شخص دانشمند باشد. (۲۰٪)
 (c) جمعی از دانشمندان باشد. (۰۵٪)
 (d) پیغمبران سلف باشد. (۰۲٪)

(e) پیغمبر خاتم ص باشد. (۰.۱٪)
 (f) انبیاء سلف و پیغمبر خاتم صلی
 الله علیه و آله و سلم باشد. ($f=e \times d$)

و از آنجا که این ۶ گزینه نیز هم شانسی نیستند، چون احتمال غیر الهی بودن هر پدیده مفروض، به ترتیب بیشتر از پدیده پس از آن است لذا احتمال اتفاقی بودن گزینه a تا e را به ترتیب ۸۰٪، ۲۰٪، ۰.۵٪، ۰.۲٪ و ۰.۱٪ در نظر می گیریم. مقدار احتمال صدفه، در گزینه f را هم، از حاصل ضرب گزینه d در e به دست می آوریم. نتیجه اینکه احتمال اتفاقی بودن نشانه‌ای که نشانه بودن آن، منشأ قرآنی، انجیلی و توراتی دارد، از این قرار خواهد بود:

$$d(0.0002) \times e(0.1) = f(0.0002)$$

هذا یومٌ من کنت مولاه!

در دین توقاضی شمارش گر او است اول شده مرتضی اگر داور او است
 او روح زمان حقیقی و مقیاسی است حرکات به هم رسیده را جوهر او است

۱۱-۵-۵. مجموعه پدیدارهای ممکن و مطلوب، از لحاظ انطباق اوصاف موعود در آیه «سنریهم» (K)

علامه طباطبایی (ره) مراد از آیات در آیه «سنریهم آیاتنا فی الآفاق و فی أنفسهم حتی یتبین لهم أنه الحق» (فصلت/۵۳) را امور خارق العاده‌ای می داند که ارائه آن‌ها سبب اثبات حقایق قرآن شود. (طباطبایی، ۱۴۲۳، ص ۵۱) در رساله الولایه هم مرجع ضمیر «انه الحق» را خود خداوند میدانند نه قرآن (همان). از این مطالب معلوم می شود هر نشانه‌ای که ۴ صفت ذیل را با هم دارا باشد، احتمال اینکه مصداق آیات موعود باشد، در آن از قوت برخوردار است:

۱. آفاقی یا انفسی باشد،
۲. استقبالی باشد،
۳. خارق العاده باشد،
۴. ملازم با حقایق قرآن یا توحید باشد.

موضوع این نوشتار، نه واجد ۴ وصف که واجد همه اوصاف فوق است، حتی اوصافی که لزوم آنها علی البدل است مانند صفت اول و چهارم. آفاقی است چون در نظم شمس و قمر و جغرافیای ایران مشاهده شده است. انفسی است چون با مسئله دین، مذهب، تاریخ، تقویم، نوروز، علم نجوم و ... که موطن آنها نفوس میلیون‌ها انسان متدین و میلیارد‌ها انسان متمددن است ارتباط دارد. استقبالی است چون ۱۴ قرن پس از نزول آیه به ظهور رسیده است. خارق العاده است چون مصداق «خیر الکلام ما قل و دل» و استفاد از «زبان هستی» است. حقایق قرآن را ثابت میکند چون حقایق اوصیاء خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله و سلم با حقایق قرآن تلازم دارد. حقایق توحید اعتقادی را آشکار می کند چون امام هشتم علیه السلام نه موحد که شرط توحید است. حقایق توحید عرفانی را آشکار می کند چون با زبان «توحید افعالی» ابراز شده است. با توجه به این مطلب، اهم پدیدارهای

ممکن، در یک فضای نمونه جدید، این گزینه‌ها خواهند بود:

- (a) آیتِ احتمالی، خارق العاده، استقبالی، آفاقی، و ملازم با حقایقیت «توحید» باشد. (۰.۵٪)
 (b)، آنفسی و ملازم با توحید باشد. (۰.۵٪)
 (c)، آفاقی، آنفسی و ملازم با توحید باشد. $(C=b \times a)$
 (d)، آفاقی و ملازم با «قرآن» باشد. (۰.۵٪)
 (e)، آنفسی و ملازم با قرآن باشد. (۰.۵٪)
 (f)، آفاقی، آنفسی و ملازم با قرآن باشد. $(f=e \times d)$
 (g)، آفاقی، آنفسی و ملازم با حقایقیت «قرآن و توحید»
 باشد. $(g=f \times S)$

و از آنجا که پدیدارهای متصّف به صفات چهارگانه به تصریح آیه مذکور، صنع الهی‌اند، لذا احتمال صدفه در نشانه‌های ملازم با توحید (a و b) و نیز نشانه‌های ملازم با قرآن (d و e) را حداکثر ۰.۵٪ در نظر می‌گیریم. بقیه احتمالات که از ترکیب این دو فرض تشکیل می‌شوند را، از حاصل ضرب این مقادیر به دست می‌آوریم. نتیجه اینکه احتمال اتفاقی بودن نشانه‌ای که همه اوصاف آیات موعود قرآن را دارا است برابر خواهد بود با:

$$C = (0.0000625) g = (0.025) f \times (0.025) C$$

زمان و حرکت در حکمت

حقّ هشتم شمس در تقویم دین احقاق شد آیتِ موعودِ حق در انفس و آفاق شد
 خاتمِ حرکت از آغازِ زمان را شد نگین بی نهایت جلوه‌ی نادیده را مصداق شد

۱۲-۵-۵. مجموعه ادله ممکن و مطلوب، از لحاظ جامعیت و مانعیت اعتقادی (L)

یکی از ویژگی‌های دلالت مورد بحث که احتمال تصدیقی بودن را افزایش می‌دهد، جامعیت و مانعیت اعتقادی آن است. چون همه اصول مذهب حقّه از جمله توحید، نبوت، خاتمیت، خلافت، مذهب جعفری و تشیع اثنا عشری را تأیید؛ و اصداد آنها مانند خداپنداری مسیح (آئین تثلیث)، خداپنداری خورشید (آئین میترائیسم)، قبله‌پنداری خورشید (آئین زرتشت)، پیامبر پنداری بهاء (آئین بهائیت)، چهارم پنداری حضرت علی علیه‌السلام (مذهب تسنن)، پنجم پنداری زید (مذهب زیدیه)، هفتم پنداری اسماعیل (مذهب اسماعیلیه)، مانا پنداری پادشاهان (تقویم ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی)، نوزده پنداری تعداد آیام و بروج (تقویم بهائیت) و... را رد می‌کند. با توجه به این مطلب، اهمّ پدیدارهای ممکن، در یک فضای نمونه اعتقادی، این گزینه‌ها خواهند بود:

(a) آیت مفروض‌الوجودی، دین اسلام را تأیید کند. (۲۰٪)

۶. نتیجه گیری

۱. در صورت مسأله گذشت که نه تنها شمس و قمر، بلکه بسیاری از دوگانه‌های دیگر در ۸۸/۸/۸ یگانه شده‌اند.
۲. به لحاظ فلسفی، تقارن مذکور دارای علل اربعه است و صدفه‌انگاری آن خلاف برهان می‌باشد.
۳. اشتراک کمی و معنوی تاریخ مذکور با ابجد برخی عبارات قرآنی، روایی، نجومی و فلسفی، دلیلی دیگر بر صدفه نبودن آن است. این عبارات به انضمام مبانی و مصادیق دیگر، در مقاله «حساب ابجد، کمند معقولات مجرد...:ص ۱۳۷» و نیز در مقاله «مبانی، موازین و مصادیق زبان ریاضی قرآن:ص ۱۵۶» منتشر شده است.
۴. علم احتمال و مجموعه‌ها، سومین راهی است که می‌تواند تصدیقی بودن دلالت ۸۸/۸/۸ را اثبات کند زیرا بین این دال و مدلول، تناسبات عدیده‌ای وجود دارد که احتمال اتفاقی بودن همه آنها در حد صفر است.
۵. مراد از تناسبات دال و مدلول، اموری است که به دلیل ایجاد یک نظم فاعلی و غایی، احتمال وجود علت فاعلی و غایی را در تقارن، نزدیک به ۱۰۰٪ می‌کنند.
۶. نبوی‌المبدأ بودن زمان‌های حقیقی و مقیاسی به هم رسیده در ۸۸/۸/۸ از تناسباتی است که احتمال وجود علت فاعلی را تصاعدی افزایش می‌دهد زیرا فاعل یک شیء، فاعل آثار و نسبت‌های آن نیز هست.
۷. نسبت تساوی ۸۸/۸/۸ با تمام دین و مذهب - از توحید تا امام دوازدهم عجل الله تعالی فرجه الشریف - از تناسباتی است که احتمال علت غایی را تصاعدی افزایش می‌دهد.
۸. تناسب شاهد (ایرانیان اثناعشری) و مشهود (آیتی اثناعشری) در افزایش احتمال دلالت تصدیقی ۸۸/۸/۸ بسیار مؤثر است زیرا استعمال - قولی یا فعلی - ادله مبتنی بر وضع، نزد عالمان به وضع، از نشانه‌های دلالت تصدیقی است.
۹. طبق مبانی کلامی و عرفانی شیعه، مقتضی آیت تقارن مذکور موجود و مانع آن مفقود است و این، چهارمین دلیل بر وجود دلالت تصدیقی در آن است که در دویتی «دلاله الإقتضاء» به آن اشاره شد.
۱۰. نجوم، ریاضی، فلسفه، تقویم هجری، حساب ابجد و برخی آیات و روایات، از جمله زبان‌های مشترک ۸۸/۸/۸ برای گفت و گو با ملل، امم، مذاهب و مکاتب مختلف هستند؛ اما بیشترین زبان مشترک را با ایرانیان اثناعشری دارد.
۱۱. آیت اسلامی و شیعی ۸۸/۸/۸، در ابتدا و انتهای خود، از دو نقطه پویا برخوردار است:

«خاتمیت» و «مهدویت». علاوه بر آن، دربارهٔ ادیان و مذاهب پویای جهان - مانند ثنویت، تثلیث، توحید، تسنن، زیدیّه، اسماعیلیّه، بهائیت و ... - نیز نظر سلبی دارد. این درجه از نظارت ایجابی و سلبی بر ادیان و مذاهب پویای جهان - که همگی در ایران نیز نماینده دارند - به گونه‌ای است که نمی‌توان آنرا چیزی جز داوری «خالقِ زمان» بین «ادیان و مذاهب پویای جهان» دانست.

۱۲. توحید و خاتمیت، اهمّ مدالیل التزامی؛ اول بودن خلافت بلافصل امام علی علیه السلام، اهمّ مدالیل تضمّنی؛ و ثامن الأئمّه علیه السلام، مدلول مطابقی ۸۸/۸/۸ هستند.

۱۳. همچنان که برخی داده‌های علوم نجوم، ریاضی، احتمال، تاریخ، تفسیر، حدیث، فلسفه، عرفان، أبجد، أسماء و... در این دلالت تصدیقی نقش دارند، این آیت نیز در تصدیق توحیدی بودن آن داده‌ها سهیم است.

منابع و مآخذ

- قرآن کریم**، (۱۳۸۹ش)، ترجمه مکارم شیرازی، ناصر، قم، علی ابن ابی طالب علیه السلام.
- نهج البلاغه**، (۱۳۹۱ش)، شریف الرضی، محمدبن حسین، مترجم: محمد دشتی، قم، مؤسسه تحقیقاتی امیرالمؤمنین علیه السلام.
- ابن بابویه، محمدبن علی، (۱۳۷۸ق)، **عیون أخبار الرضا**، تهران، نقش جهان.
- بهجت، محمدتقی، (۱۳۸۸ش)، **مباحث الأصول**، قم، شفق.
- جمعی از نویسندگان، (۱۳۹۸ش)، **آمار و احتمال پایه یازدهم**، تهران، چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران.
- جوادی آملی، عبدالله، (۱۳۹۵ش)، **تبیین براهین اثبات خدا**، قم، إسرائ.
- حیدری، سیدراند، (۱۴۳۳ق)، **المقرر فی شرح منطق مظفر**، قم، ذوی القربی.
- خویی، ابوالقاسم، (۱۴۱۷ق)، **محاضرات فی أصول الفقه**، قم، انتشارات اسلامی.
- ربانی گلپایگانی، علی، (۱۳۹۶ش)، **قانون احتمالات و اصل سنخیت در برهان نظم**، آموزهای نوین کلامی، ۱(۱)، ۳۹-۵.
- ربانی گلپایگانی، علی، (۱۳۹۹ش)، **جایگاه یقین در برهان نظم**، کلام اسلامی، ۲۹(۱۱۳)، ۳۱-۹.
- رزم‌آهنگ، وحیده و بامداد، علی، (۱۳۹۴ش)، **رویکردی نوین به عقاید زروانیان در فرهنگ ایران**، اولین همایش بین‌المللی نوآوری و تحقیق در هنر و علوم انسانی.
- صیاد، محمدرضا، (۱۳۹۲ش)، **ترتیب و توالی سال‌های عادی و کبیسه**، میراث علمی اسلام و ایران، ۲(۱).
- طباطبایی، محمدحسین، (۱۳۸۸ش)، **شیهه در اسلام**، قم، بوستان کتاب.
- طباطبایی، محمدحسین، (۱۳۹۰ق)، **المیزان فی تفسیر القرآن**، بیروت، الأعلمی.
- طباطبایی، محمدحسین، (۱۴۱۹ق)، **بدایه الحکمه (با تعلیقه سبزواری)**، قم، مؤسسه نشر اسلامی.
- طباطبایی، محمدحسین، (۱۴۲۳ق)، **طریق عرفان (ترجمه رساله الوالیة)**، قم، بخشایش.
- طباطبایی، محمدحسین، (۱۴۲۴ق)، **نهایه الحکمه**، قم، جامعه مدرسین.
- قاضی میرسعید، سیدمحسن، (۱۴۳۰ق)، **گزارش ماهانه استهلال**، قم، دفتر آیت‌الله خامنه‌ای.
- کمالی، محمدحسین، (۱۴۰۰ش)، **حساب ابجد، کمند معقولات مجرد؛ نقدی بر دو دیدگاه فلسفی، ریاضی از شهید مطهری و آیت الله جوادی آملی**، معرفت فلسفی، ۲(۸۲)، ۱۴۱-۱۲۳.
- کمالی، محمد حسین، (۱۴۰۰ش)، **نقدی بر نظریه علامه طهرانی مبنی بر حرمت تقویم هجری شمسی**، پژوهش‌های فقهی تا اجتهاد، ۵(۹)، ۱۲۶-۱۱۳.
- کمالی، محمدحسین، (۱۴۰۱ش)، **مبانی، موازین و مصادیق زبان ریاضی قرآن**، مجموعه مقالات اولین همایش بین‌المللی مطالعات میان‌رشته‌ای قرآن کریم، قم، انجمن مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی.
- مجلسی، محمد باقر، (۱۴۰۳ق)، **بحار الأنوار**، بیروت، دار إحياء التراث العربی.
- مطهری، مرتضی، (۱۳۷۲ش)، **مجموعه آثار استاد شهید مطهری**، قم، صدرا.

مفید، محمد، (۱۴۱۳ق)، **اختصاص**، قم، کنگره هزاره شیخ مفید.
نراقی، محمد مهدی، (۱۳۸۸ش)، **انیس المجتهدین**، قم، بوستان کتاب.
نویسندگان، (بی تا)، **تقویم هجری شمسی**، تهران، مرکز تقویم دانشگاه تهران.

References

- The Holy Quran, (2010), Translator: Naser Makarem Shirazi, Qom, Ali ibn Abi Talib (A.S.).
- Nahj al-Balagha, (2012), Compiler: Al-Sharif al-Radi, Muhammad ibn al-Husayn, Translator: Mohammad Dashti, Qom, Imam Ali (A.S.) Research Institute.
- A Group of Authors, (2019), Statistics and Probability, Grade 11, Tehran, Iran Text-book Publishing and Printing.
- Authors, (n.d.), Solar Hijri Calendar, Tehran, University of Tehran Calendar Center.
- Behjat, Mohammad Taqi, (2009), Mabahith al-Usul, Qom, Shafaq.
- Heidari, Seyyed Raees, (2012), Al-Muqarrar fi Sharh Mantiq al-Muzaffar, Qom, Dhi al-Qurba.
- Ibn Babawayh, Muhammad ibn Ali, (1958), 'Uyun Akhbar al-Rida, Tehran, Naqsh-e Jahan.
- Javadi Amoli, Abdollah, (2016), Clarifying the Proofs for God's Existence, Qom, Isra.
- Kamali, Mohammad Hussein, (2021), A Critique of Allamah Tehrani's Theory on the Prohibition of the Solar Hijri Calendar, Jurisprudential Research Towards Ijtihad, 5(9), 113-126.
- Kamali, Mohammad Hussein, (2021), Abjad Calculation, The Lasso of Abstract Concepts; A Critique of Two Philosophical Views from Shahid Motahari and Ayatollah Javadi Amoli, Philosophical Knowledge, 2(82), 123-141.
- Kamali, Mohammad Hussein, (2022), Foundations, Criteria, and Instances of the Mathematical Language of the Quran, Proceedings of the First International Conference on Interdisciplinary Studies of the Holy Quran, Qom, Association of Quranic Studies and Islamic Culture.
- Khoei, Abolghasem, (1996), Muhadharat fi Usul al-Fiqh, Qom, Islamic Publications.
- Majlisi, Muhammad Baqir, (1983), Bihar al-Anwar, Beirut, Dar Ihya' al-Turath al-Arabi.
- Motahari, Morteza, (1993), The Collected Works of Professor Martyr Motahari, Qom, Sadra.
- Mufid, Muhammad, (1992), Al-Ikhtisas, Qom, Sheikh Mufid Millennium Congress.
- Naraqi, Muhammad Mahdi, (2009), Anis al-Mujtahidin, Qom, Bustan-e Ketab.
- Qazi Mir-Saeed, Seyyed Mohsen, (2009), Monthly Crescent Observation Report, Qom, Office of Ayatollah Khamenei.
- Razmahang, Vahida and Bamdad, Ali, (2015), A Novel Approach to the Beliefs of the Zurvanites in Iranian Culture, The First International Conference on Innova-

tion and Research in Arts and Humanities.

Rouhani Golpayegani, Ali, (2017), The Law of Probabilities and the Principle of Homogeneity in the Teleological Argument, *Modern Theological Teachings*, 1(1), 5-39.

Rouhani Golpayegani, Ali, (2020), The Status of Certainty in the Teleological Argument, *Islamic Theology*, 29(113), 9-31.

Sayyad, Mohammad Reza, (2013), The Sequence and Order of Common and Leap Years, *The Scientific Heritage of Islam and Iran*, 2(1).

Tabatabai, Mohammad Hussein, (1970), *Al-Mizan fi Tafsir al-Qur'an*, Beirut, Al-A'lami.

Tabatabai, Mohammad Hussein, (1998), *Bidayat al-Hikmah* (with Sabzevari's Commentary), Qom, Islamic Publishing Foundation.

Tabatabai, Mohammad Hussein, (2002), *The Path of Mysticism* (Translation of *Risalat al-Walayah*), Qom, Bakhshayesh.

Tabatabai, Mohammad Hussein, (2003), *Nihayat al-Hikmah*, Qom, Islamic Seminary Teachers Society.

Tabatabai, Mohammad Hussein, (2009), *Shi'a in Islam*, Qom, Bustan-e Ketab.